

KOOLITUNNID HÄLLIS: nelja lapse ema õpetab oma lapsi esimesest elupäevast alates

Imik õpib lugema ja arvutama

Ameerika psühholoog väidab, et mida väiksem on laps, seda kiiremini ta õpib

VICTORIA PARMAS

Helena, kes ütles oma esimesed sõnad neljakuuselt, ei ole imelaps, vaid tema ema Kaja on nii Helenat kui ka tema õde ja vendi arendanud Ameerika psühholoogi Glenn Domani metoodika järgi.

Aasta ja kolme kuu vanuselt tundis Helena kõiki värvitoone ja 10 geomeetrilist kujundit, tema sõnavara ulatus 200 sõnani. Aasta ja üheksa kuu vanuselt kasutas laps põhiliselt 3-5-sõnalisi lauseid, vahetevahel ka pikemaid. Üheksakuuselt oskas ta lugeda 13 sõna ning pooleteiseaastaselt esimesi lauseid.

“Väikesel lapsel on ebatavaline võime avastada seaduspärasusi, kui õpetame teda faktide kaudu,” tutvustab Tallinna Pedagoogikaülikooli alus- ja esiõpetuse eriala tudeng Kaja Karu-Espenberg paarikümnele oma lapsi sama meetodi järgi õpetada soovivale vanemale Domani seisukohti.

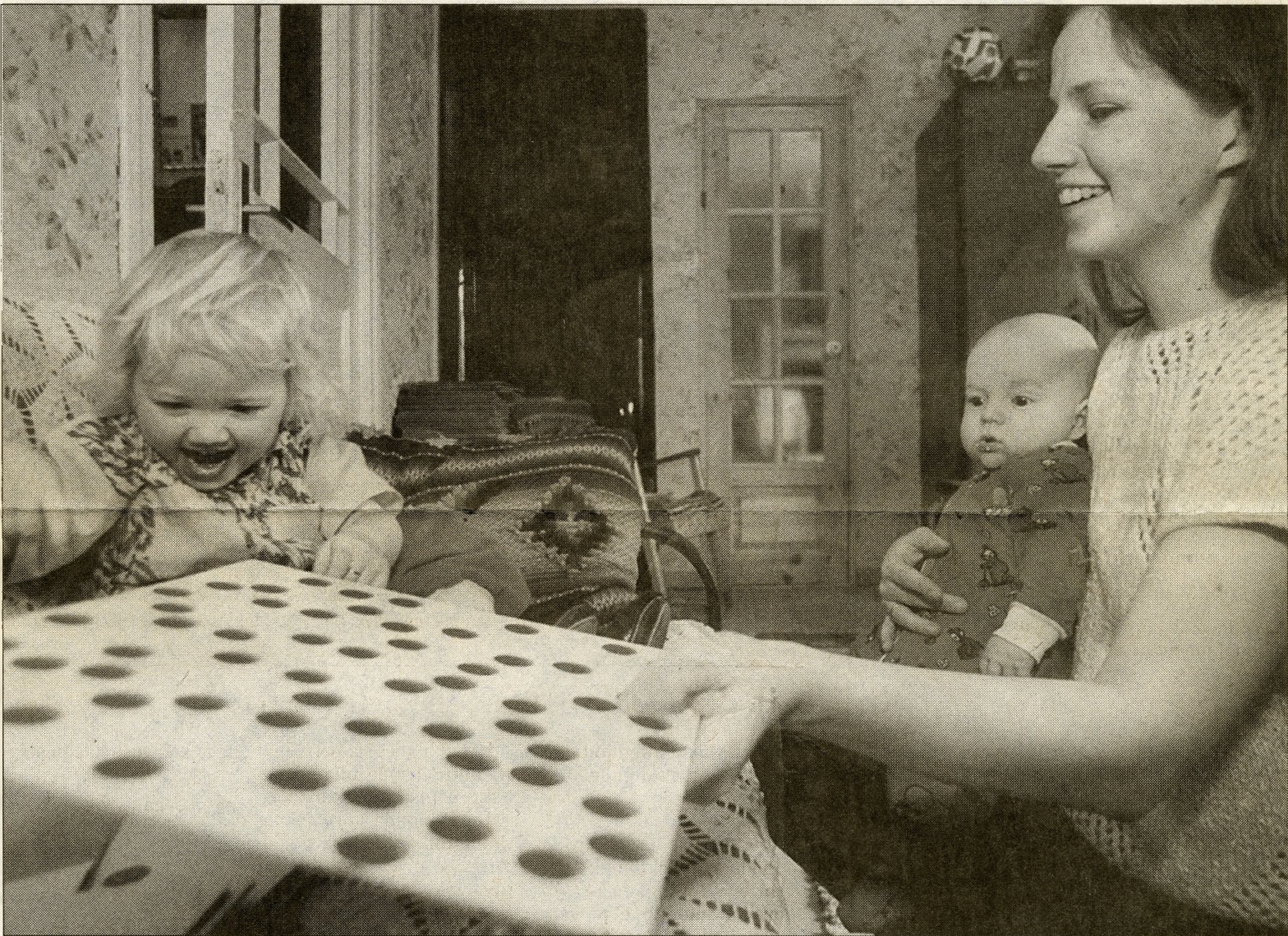
Näidates punaseid täppe täis joonistatud valgest kartongist ruutusid, kirjeldab ta väikelaste võimeid, mis nende kaartide abil õppides avalduvad. Enamik täiskasvanuid suudab ilma üle lugemata eraldada kaardile joonistatud kuni 12 täppi, vähestel õnnestub tuvastada neid kuni 20-ni. Domani meetodi järgi õppinud lapsed on võimelised aga eristama ja ette kujutama fakte ühest sajani ja isegi rohkem

Täppide abil arvutama

“Pärast neljanädalast õppust suutis 2,5-aastane Helena eristada 16 ja 21 täpiga kaarti,” räägib nelja lapse ema Kaja oma kogemustest. “Võtke esimene ühe täpiga kaart, näidake seda lapsele ja öelge, see on üks. Seejärel korrake sama kõigi ülejäänud nelja kaardiga. Üks õppus võtab aega viis sekundit, sest ühe kaardi vaatamiseks tuleb lapsele anda aega vaid üks sekund.”

Programmiga edasi jõudes koguneb päeva peale viiesekundilisi õppetunde päris palju, sest arvuhulkade õppimisele lisanduvad liitmis-, lahutamise-, korrutamise- ja jagamistehted. Alles neljandal etapil õpetatakse lastele selgeks arvud märkidenä 1–100. Nii mõistab laps, et on olemas märgid, mida kasutatakse hulkade tähenduse edasiandmiseks.

“Kui vanalt võib matemaatika õpetamisega alustada?” tunneb üks

Enamik täiskasvanuid suudab selliselt kaardilt ilma loetlemata pilguga hõlmata kuni 12 täppi. 2,5-aastane Helena aga õpib üksteisest eristama, liitma ja lahutama kuni saja täpiga kaarte. Alles hiljem õpetab Kaja Karu-Espenberg talle selgeks numbrimärgid.

PRIIT SIMSON

ema huvi. Kaja sõnul suudavad lapsed juba esimesel ilmaletuleku päeval silmadega jälgida inimnägu ja värvilisi kujundeid ning tunnevad igasuguste uute asjade vaatamisest rõõmu. Kaja jutu tõestuseks hakkab tema neljakuune Sander kohe rõõmsasti kilkama, kui talle täppidega kaarte näidata.

Philadelphias Inimvõimete Uurimiskeskuse asutanud Glenn Doman on peale väikelastele matemaatika õpetamise välja töötanud ka meetodid laste lugema õpetamiseks ning neile entsüklopeediliste teadmiste andmiseks. Doman väidab, et mida noorem on laps, seda kergemini ta fakte õpib.

Ahi on risttahukas

Aastasena mitu korda päevas suurtele kaartidele kirjutatud punaseid sõnu vaadanud Anne rääkis juba enne kaheaastaseks saamist

täislausetega ning luges kaheaastaselt oma esimest väikest raamatut.

“Lugema õppimine on nagu rääkima õppiminegi, mis saadakse selgeks sõnade kaupa,” selgitab Kaja, kes teeb diplomitööd Domani meetodi kasutamisest eesti lastega. “Seega on õige ka lugemist alata sõnadest ja alles hiljem tutvustada lapsele tähti.”

Entsüklopeediliste teadmiste õpetamiseks on samuti kaardid, millel on pilt või joonis ühe objektiga. Teadmised on koondatud alateemadeks. Näiteks muusika alla võivad alateemadena kuuluda muusikalised instrumendid, noodid, tuntud heliloojad, muusikalised intervallid, rahvapillid.

Kaja kogemuste põhjal vaatavad lapsed entsüklopeediliste teadmiste kaarte kõige suurema huviga. Lapsevanem näitab lapsele kaarti ja nimetab objekti nime ja nii näeb laps päevas kokku 100 kaarti küm-

nel teemal.

“Emme, ahi on risttahukas,” märkas Anne, kellele ema oli mõned päevad näidanud geomeetrilisi kujundeid.

Milleks imikuid drillida

“Lapsed õpivad ju nagunii lugema ja arvutama, miks on neid vaja niiviisi drillida?” küsivad Domani meetodi vastased. Kaja väitel ei ole tegu kohustusliku õppetunniga.

“Last võib õpetada vaid siis, kui olete mõlemad heas tujus ning tunnete, et see on lõbus ajaviide, mitte kohustus,” pareerib Kaja, kel on kavas käivitada ka väikelaste võimlemise ja muusikaõpetamise programm. Tema kinnitusele on varakult palju fakte omandanud, arvutama ja lugema õppinud ning muusikalises keskkonnas elanud lastel hilisemas arengus hoopis kiiremad ja paremad võimalused.

Peaaegu et imelapsed

Domani metoodika järgi hakatakse lapsi õpetama tavaliselt paarikuuselt.

Peaaegu kõik lapsed jõuavad kahe aasta pärast järgmistele tulemusteni:

- tunnevad visuaalselt ja sõnaliselt 4000 fakti,
- loevad raamatuid,
- mängivad viiulit,
- omavad teadmisi aritmeetikast,
- tunnevad kunsti- ja muusikateoseid,
- tunnevad eri maade loodust,
- oskavad kirjutada,
- oskavad ujuda ja sukel-
duda.